

"Eteenpäin te köyhät.
 Tietäkää! Tuo, mi vyöryy kajahtaa,
 Vapaustaitoon sotahuuto on, mi kiertää maailmaa.
 Eespäin! Eestä ihmiskunnan ylös lippu nostakaa!
 Eespäin kulkee maailma.
 Kuule! Riehuu ukkosmyrsky.
 Katso päivää! Vihantyrsky
 Toivorinnoista se hyrskyy.
 Eespäin marssi joukko vaan!"

Pohja, Puheita ja kirjoituksia 1909.

Sosialismin menettelytapa ja toiminta.

MISSÄ ON TIE?

Tunnettua on, että Lassalle Saksassa perusti itsenäisen työväenpuolueen, jonka pitäisi kulkea porvariston ja itsevaltiuden välitse ja katsomatta vasemmalle tai oikealle hankkia itselleen valtaa yleisen äänioikeuden perusteella. Hän ryhtyi tätä varten keskusteluihin itsevaltiuden pääedustajan, Bismarckin kanssa ja vaikka tämän politiikan pääperustus oli "do ut des" (annan, jotta antaisit) eikä Lassalle voinutkaan polkea maasta noita odotettuja tuhansia työmiehiä, niin Bismarck kuitenkin suostui myöntämään muutamia vuosia Lassallen kuoleman perästä yleisen äänioikeuden. Sen hän teki, koska porvariston valta oli kasvamassa teollisuuden kasvassa ja hän luuli Napoleonin esimerkin mukaan saavansa köyhälistöltä apua tätä nousevaa valtaa vastaan. Ja hän, vieläpä enemmän hänen lähin neuvonantajansa Wagner uskoi, että tuo Lorenz von Steinin, Rudolf Meyerin ja Karl Rodbertus'en suosima "sosiaalinen kuninkaskunta", alempien kansankerrosten kohottaminen itsevaltiuden avulla olisi mahdollinen, vaikka se ei ollut

muuta kuin anakronistinen "valistuneen itsevaltiuden" uudestaan eloon herättäminen ja yhtä utooppinen kuin itse tämäkin. Tämä Bismarckin lyhytnäköisyys oli itsevaltiuden kannalta hänen suurin valtiollinen virheensä, jonka hän kyllä rehellisesti myöhemmin 1871 vuoden jälkeen koetti korjata, mutta johon hän itse kompastui ja kaatui samanlaisen lyhytnäköisyyden kautta nuoren keisarinsa politiikassa — tietysti pääasiallisesti kuitenkin siitä syystä, että köyhälistön valta ja valtiollinen tarmo kasvoivat: porvariston "haudankaivaja" nousi samalla kuin itse porvaristokin.

Marx, Engels ja Bebel pitivät Lassallen puuhaa yleisen äänioikeuden hyväksi ennenaikaisena, koska muka köyhälistö ei vielä ollut sille riittävän kypsä. Marx ja samoin nuo molemmat muut olivat sitä mieltä, että köyhälistö ensin oli kehitettävä sitä varten. — Bebel puuhasikin ensin vain sivistysseuroissa ja hän ynnä Liebknecht kävivät ensi aikoina, Marx'in suostumuksella, aina vuoteen 1869 yhdessä porvariston äärimmäisten ainesten kanssa yhä edemmäs pyrkivää itsevaltiutta vastaan. Tämä perustui Marxin jo Kommunistisessa Manifestissa lausuttuun oppiin*) "Saksassa taistelee kommunistinen (= sosialistinen) puolue, niin pian kuin porvaristo esiintyy oloja mullistavalla tavalla, yhdessä porvariston kanssa itsevaltaista hallitusta, feodalista maanomistusta ja pikku porvaristoa vastaan." Ja saman aatteen on Marx esittänyt mainiossa teoksessaan "Revolution und Kontrerevolution in Deutschland:**) "Työväen liike ei milloinkaan ole itsenäistä eikä luonteeltaan yksinomaan proletaarista, elleivät porvariston kaikki osat ja etenkin sen edistynein osa, teollisuuden harjoittajat, ole valloittaneet itsellensä kaikkea valtiollista voimaa ("*die politische Macht*") ja muodostaneet valtiota omien tarpeittensa mukaan." "Käytännölliset mullistavat kokemukset v:lta 1847—49 vahvistavat tietopuolisen opin päätelmät, että ensin pikkuporvarien kansanvallan

*) K. minun käänn.

***) Internationale Bibliothek n:o 24, siv. 9 ja 135.

tulee päästä valtaan, ennen kuin kommunistinen työväenluokka voi toivoa pääsevänsä pysyvästi valtaan ja hävittämään palkkaorjuuden järjestelmän, joka pakottaa sen porvariston ikeen alle”.

Lassallen politiikkaa jatkoi Schweitzer, Marxin, Liebknecht ja Bebel. Schweitzer syytti Liebknehtiä siitä, että hän möi köyhälistön porvaristolle, Liebknecht Schweitzeriä siitä, että hän teki samoin, mutta itsevaltiudelle.*) Mehring vakuuttaa, että jälkimäisessä syytöksessä ei ole mitään perää, vaikka hän tarkkaan on tutkinut Schweitzerin kaikki kirjoitukset ja edellistä syytöstä ei kukaan järkävä ihminen myöskään enään usko todeksi. Vihdoin kyllästyi itse köyhälistö näihin ikuisiin nalkutuksiin, kun porvariston ja köyhälistön riidoista ja keskinäisistä jupakoista itsevaltius ja feodalismi oli kasvanut molemmille uhkaavaksi vallaksi. Porvariston ja köyhälistön keskinäiset riidat kävivät sangen laihoiksi ja köyhälistön molemmat ryhmät tekivät Gothassa sovinnon v. 1875 — molemmin puolisten myönnytysten perusteella. Liebknecht ajoi sovinnon läpi. Se oli, kuten hän itse kertoo, melkein ainoa kerta, jolloin hän jyrkästi erosi Marxista, joka ei tahtonut tehdä toiselle puolelle niin suuria myönnytyksiä. Ja nyt kävikin taantumus (itsevaltius ja feodalismi, aatelisvalta ynnä virkavalta) ankarasti varsinaisen, vaarallisimman vihollisensa, köyhälistön kimppuun, kun porvaristo oli lanvistettu. Sosialistivainon hirveät, pitkät vuodet alkoivat. —

Mitenkä on nyt Saksassa? Taantumus: itsevaltius, aateli- ja virkavalta rehentelevät valtavasti. Ja kuka on tähän syynä? Sosialismi syyttää porvaristoa, porvaristo sosialismia. Bernsteinin, joka on Lassallen paraimpia tuntijoita, huomauttaa,**) että Lassalle monasti meni niin pitkälle, että hän pani itsensä ja puolueensa alttiiksi onnenpelissään itsevaltiuden kanssa ja lii-

*) Liebknecht Marxin elämäkerrassa siv. 114: "Schw. asetti lehtensä Bismarckin sosiaalidemogogian palvelukseen." Vert. Bebel. Aus meinem Leben.

***) Ferdinand Lassalle u. Seine Bed. f. d. Arb. siv. 60, 61.

an vähän painosti perustuslakiriidan oikeudellista puolta. Ja Schweitzerkin käyttäytyi välistä kirjoituksissaan (esim. Bismarckista) sillä tavalla, että Marx, Engels ja Liebknecht luopuivat siitä syystä avustamasta hänen lehteään. Ja porvaristo syyttää yleensä sosialistisia johtajia siitä, että heidän lähentelemisensä hallitusta lähemmäksi suorastaan pakoitti heitä nöyrytymään hallituksen edessä. Mutta toiselta puolen voi, epäilemättä paljon suuremmalla syyllä, syyttää porvaristoa tavattomasta ynseydestä työväenluokkaa kohtaan, mikä siten jo alussa vieroitti sitä yhteistoimintaa itsevaltiutta vastaan. Sattuvasti lausuu Mehring*): "Tietysti oli sopimus molempien puolien (porvariston ja köyhälistön), *ainoastaan sillä supistuksella**)* mahdollinen, että he yhteisesti puolustivat nykyaikaisen historiallisen yhteiskunnan pohjaa, jolla molemmat seisoivat, historiallisesti taantumuksellisten vastustajien hävittävää hyökkäystä vastaan ... Mutta vanhastaan tottuneessa historiallisessa sokeudessaan he (porvarit) tekivät juuri päinvastoin". Porvaristo teki renginpalveluksia itsevaltiudelle.

Ja kuitenkin voivat porvaristo ja köyhälistö, kuten jo Marx huomautti, vain yhdessä kukistaa feodalisen valtiuden taantumuksen. *Se on eittämätön tosiasia.* Kaikki suuret vallankumoukset, eikä Ranskan ensimmäinen vähimmässä määrässä, todistavat tämän. Valitetavasti on yhtä eittämätön tosiasia, että porvaristo tästä yhteistyöstä yksin niittää suoranaiset, lähimmät edut; köyhälistö saapi sillä *aina* vain paremman mahdollisuuden sitte *porvariston kustannuksella nousta yhä korkeammalle.* Mutta tämä toinen tosiasia *ei milloinkaan* saa estää köyhälistöä yhdessä toiminnassa porvariston kanssa, mitä tehokkaimmin vastustamasta yhteistä vihollista *eikä milloinkaan* se taantumuksellisesti saa liittyä jälkimäisen kanssa saadaksensa siten etuja vihatulta porvaristolta. Se olisi kulkemista historiallisesti taaksepäin.

*) Gesch. der. d. deutsch. Sozialdem. ens. p. 2, 365.

***) Minun allev.

Sangen opettavainen on tässä suhteessa Saksan sosialismin menettely Preussin vaalireformijutussa, jossa sen piti edistyneemmän porvariston kanssa lyödä maahan Preussin aatelisjunkkarien vanha valta. Silloin lausui m. m. Kautsky:*) "En hyväksy pelkoa, että vaalisopimusten kautta puolueemme pilaantuisi"; "politiikka perustuu kompromisseihin" (ei agitatiooni, joka on vallan toista); tietysti silloin etupäässä ne puolueet ryhtyvät yhteiskuntaan, jotka seisovat toisiaan lähinnä".

Näyttää siltä kuin meilläkin olisi mudostumaisillaan suurpoliittisessa kysymyksessämme kaksi suuntaa, lassallelainen ja Marxilainen. Marxilaista suuntaa on kyllä ilman syytä kutsuttu "herras-sosialismiksi", vaikka "herroja" lienee molemmin puolin jotenkin yhtä paljon ja aivan varmaan marxilaisella suunnalla enemmän varsinaista työväestöä. Marxilaista suuntaa on myöskin — hullunkurista kyllä — sanottu revisionistiseksi, vaikka tietysti tässä kysymyksessä ei voi olla puhettakaan revisionismista. Revisionismin käsitteen määräsi jo Bernstein heti alussa kuuluisassa kirjoituksessaan *Neue Zeit*issä siten, että osittaiset parannukset työväen tilassa ovat siinä määrin pääasiana, että sosialismin varsinaisen, mullistava tarkoitus siirtyy hämäämään tulevaisuuteen. Ken tässä taistelukysymyksessä feodalismia vastaan puhuu revisionismista, näyttää, että hänellä siitä ei ole selvää käsitystä. Muuten on — se olkoon sivumennen mainittu — revisionismilla sangen vähän jalsansijaa Suomessa nykyään, jolloin feodalismi ankarasti painostaa vain siinä, missä porvariston äärimmäiset ai-nekset ovat vallassa, kuten esim. osaksi Saksan eteläisissä valtioissa, mutta ei Preussissa.

Kun olin Berliinissä Bebelin luona, lausui hän minulle suoraan, että hänen käsityksensä mukaan Venäjän vapauden taistelu 1905 v:n jälkeen meni myttyyn siitä syystä, ettei Venäjän köyhälistö kyllin pontevasti auttanut porvaristoa feodalismia, aatelisvaltaa vastaan.**)

*) *Neue Zeit* v. 1896—97 II, 581, 583.

***) Katso ylempänä: käynti Bebelin luona.

Tämä syytös ei ole aivan aiheeton. Tietysti on päinvastainenkin aivan paikallansa: porvaristo ei ole kyllin kannattanut köyhälistöä, ja tulos on nyt se, että taantumus on kukkuroillaan: feodalismi vallitsee, kolmas duuma edustaa, kuten Gegetschkori lausui suomikeskustelussa, ainoastaan 130,000 aatelismiestä 160 miljoonasta asukkaasta. Novoje Vremja väitti kerran säätyvaltiopäiviemme aikana, että Suomen säädyt, jotka tosin vain edustivat 170,000 kansalaista (suhteellisesti kuitenkin paljoa enemmän kuin 130,000 aatelismiestä Venäjällä), eivät edustaneet Suomen kansaa, mutta ei kukaan järkevä ihminen voi väittää, että 130,000 aatelismiehen duuma edustaisi Venäjän kansan mielipidettä: *sen tekevät kadettien, työväenpuolueen ja sosialistien edustajat*. Ja prof. Tugan-Baranowski on äsken näyttänyt toteen, että industrialismi Venäjällä kasvaa, tosin sanoen porvariston valta. Mutta teollisuuden varttuessa ja porvariston vallan kasvaessa kasvaa köyhälistönkin voima melkein näkymättömästi. Ja hallituksen täytyy edistää teollisuutta, sillä Venäjä ei voi elää vain lainoilla ja satunnaisilla "hyvillä vuosilla", teollisuuden edistyminen taas riippuu kansan sivistysmäärän kohottamisesta ja tämä taas kohottaa köyhälistön itsetietoisuuden ja vastustavan luonteen. Ulkonaisen vaikutusvallan lisääminen vaatii myöskin suurempaa tietomäärää kansassa: paremmat sotilaat ovat tietoisemmat, ja tietoiset ihmiset taas ovat toisia itsetietoisemmat. Mutta ennen kaikkea täytyy *feodalismien kukistamiskysymyksessä* kaikkien edistyspuolueitten pysyä koossa; muuten yritys ei onnistu. Ja siihen suuntaan näkyy kehitys Venäjällä käyvänkin *julman taantumuksen painostuksesta*. Se on sama taantumus, joka varmasti uhkaa meitäkin, suomalaisia. Sitä vastaan on porvaristo yksin voimaton ja — tunnustettakoon se suoraan — *köyhälistökin yksin voimaton, voimaton Venäjänkin köyhälistön kanssa yhdessä**) Ja aivan oikein muistutti tov. Wiik, joka on Suo-

*) Tästä ja monesta muusta suorasta sanasta saan epäilemättä porvariston kiitokset — joista en välitä — ja ehkä muutamien sosialistijohtajien moitteet. Mutta minä lohdutan itseäni sillä, että

men sosiaalidemokratian älykkäimpiä jäseniä, Kotkan puoluekokouksessa (pöytäk. siv. 86): "Muistakaamme, että, ellei Venäjän taantumus kukistu, ei meillä ole toivoa parannuksista."

Mutta miksi on Suomen, kuten osaksi Venäjänkin köyhälistölle niin vastenmielistä ryhtyä semmoiseenkin yhteistoimintaan tässä kysymyksessä — muista kysymyksistä ei ole puhuttakaan — kuin tosiaan saatiin aikaan viime valtiopäivillä senaatin vahtimestarin niille tuomassa esityksessä?

Siinähan on syynä porvariston sokeus ja saaliinhiimo. Se koettaa Eugen Richterin sotahuudon mukaan: "ennen Lucius (Bismark) kuin Kapell (sosialisti)" hankkia itsellensä etuja taantumuksen suojassa (viina-herrat ja metsäherrat taantumuksellisen senaatin rappusissa, *Suomen eduskunnan* hyväksymien kielto- ja työväensuojelulakien tappaminen y. m.)

Vaikka meidän porvaristomme tosin ei ainakaan vielä ole Puolan yläluokan rappeutuneessa asemassa, joka matelee Venäjän virkavallan edessä eikä niin alhaalla kuin Palestiinan yläluokka kansansa sortajien suhteen, on ensimmäinen vaatimus kuitenkin, että *oman koko kansaa edustavan eduskunnan päätöksiä pidetään pyhinä.*

Mutta sosialidemokratien puolella täytyy myöskin vaatia, ettei taisteluun yhteistä vihollista vastaan sekoiteta porvariston mustaksi maalaamista, vaikka se olisi kuinkakin ansaittua. Ei sovi *yhteisessä* voimanponnistuksessa mahtavaa taantumusta vastaan — ja *yhteinen* voimanponnistus on saatava aikaan — huomauttaa, miten kurja toisen liittolaisen menettely on ollut: se muistuttaa liian paljon erään porvarillisen suunnan menettelytapaa monien vuosien kuluessa. Ei mitään Lassallen diplomaattista uhkapeliä, joka Venäjän hirveän taantumuksen painostuksessa ei *nykyään voi onnistua.* Meillä

Itse Marx kerran Brysselissä samansuuntaisista lausunnoista sai kuulla köyhälistön murinaa — syyttömästi, mutta hänen lempilauseenansa olivat sittenkin edelleen Danten sanat: Segui il tuo corso e lascia dir le genti: kulje tietäsi ja anna ihmisten puhua.

on yleinen äänioikeus eikä Venäjän taantumus nyt pelkää meidän eikä Venäjän omaa porvaristoa, jos se pysyy erillään köyhälistöstä.

Italian suurin valtiomies Cavour sanoi, että mikä tompeli tahansa voi jonkun aikaa hallita painettien ja poikkeuslakien avulla. Mutta vain jonkun aikaa. Venäjän taantumus kaatuu aivan *varmaan* porvariston ja köyhälistön *yhteisistä* ponnistuksista — muuten ei. Sillä Venäjä on nyt samalla asteella kuin Ranska 18:nen vuosisadan loppupuolella, ainakin suuressa määrin. Olen Bebelin mieltä, että Venäjällä ja samojin meillä köyhälistön *täytyy* tehokkaasti auttaa porvaristoa taantumuksen kaatamisessa eikä kumpikaan saa sekoittaa omia saataviaan toinen toiselta *tähän* tehtävään. Se voi monasti molemmille olla sangen vastenmielistä, mutta se on välttämätöntä, se on *ainoa tie pelastukseen!*

Mutta missä ei tämä taantumuksen kukistaminen ole kysymyksessä, siellä käyvät porvariston ja köyhälistön tiet erilleen yhä edelleen järkyttämättömän luokkataistelun perustuksella. Köyhälistön voitto on *varma*, tie voi olla pitkä ja vaivaloinen, mutta katse rohkeasti tulevaisuutta kohti — voitto häämöttää jo tulevaisuudessa nykyajan sumupilvien läpi.

Sosialidemokratian tulee osottaa, että se aikoo ylläpitää asemaansa *sekä* taantumusta *että* porvaristoa vastaan! Jos sen edustajamäärä vähenee, katsotaan sen merkittävän taantumuksen voittoa ja sosialismin heikkenemistä; sisällinen ja ulkonainen taantumus kasvaa.

Mutta sosialismi voima on kaikkialla kasvamassa; se näyttää, kuten Ellen Key sanoo*) "*ettei milloinkaan aatetta tapeta muuten kuin selvemällä, oikeammalla, jalommalla aatteella*".

Sorretun Joulu 1910.

*) Någon tank av om huru reaktioner uppstå, s. 70.